

Za kruhom.

(Slika. Spisal A. G. Grigorjev.)

tala je borna ribiška koča na skalni dalmatinski obali. Zeleno morje je valovilo pred njo; šumelo je in bobnelo ob viharjih, da so se čuli burni zvôki daleč v deželo. Belkaste pene so se javljale na površini in izginjale v globini. Valovi so se zaganjali ob skalno obal in se odbijali v besnem vrvežu. Lesena koča pa je stala nepremično in trdno na skali in se ni genila...

Pa tudi v tej trdni, na skalo zidani koči je caroval nemir. V srcih je caroval in ni hotel od njih.

Bilo pa je tako-le:

Čaroben večer je sanjal nad šumečim morjem. Gledal je ribič to morje pred svojo kočo in je mislil globôke misli. Zlate krajine, polne biserov in draguljev, so se prostirale pred njegovo dušo; bogastvo in sreča sta ležala kakor na dlani pred njim. Le stisniti bi mu bilo treba pest, in postal bi bogat kakor knez, mogočen kot Napoleon...

— Oj, Ivo Karič, ti ubogi in nesrečni ribič, zakaj ne stisneš krepkih pesti?

Težko, nerazvzljivo vprašanje je stalo pred močnim možem in mu zrlo v hrepeneče oko.

— Stisni... zagrabi!...

In pričele so se mu razpletati misli in sanje v koprneči duši. Valovilo je morje v divjem nemiru; prve zvezdice so trepetaje zaplamtele na nebu, in želele so v neznane dalje... kdovekam...

„Bog ti daj dober večer, Karič!“

Ogledal se je ribič in zazrl pred seboj Jurija Kremena, starega znanca.

„Kaj si mislil tako globoko, prijatelj?“

Prisrčno je bilo to vprašanje in je poseglo globoko v dušo. Vznemiril se je Karič, kakor se vznemiri morje, ko zapihljajo sefirí.

— Ah, da... kaj sem mislil! Veš, vsa bogata Amerika je ležala pred menoj. Vsa je bila zlata, blesteča, srečna je bila in lepa. Pred nogami mi je ležala; bilo bi se mi treba le okleniti, pa bi postal... srečen bi postal in bogat in vesel!

„Beži, prijatelj, to so sanje!“

— Kaj sanje! Bile bi lahko živa resnica, in nobene solze bi ne začutil več na licih, nobenega nezadovoljstva več v srcu. Kakor kralj bi hodil ob obali, in žena Helena z menoj; ob strani pa bi skakljala hčerka Lenica, vsa lepa in nedolžna kakor drobna golobičica. Lahko bi bilo tako...

Utrnila se je zvezda na obzorju, in jako temno je bilo.

„Pojdiva v hišo; luč bom prižgal.“

Stopila sta drug za drugim čez prag. Helena je stala ob ognjišču in kuhala večerjo.

„Kakó je, Helena, kako . . .“

— Bože, hudo je, hudo . . .

Karič je prižgal luč, in sedla sta s Kremenom za mizo. Motno je sevala luč in črtala svetle poteze na kremenitih obrazih. Devetletna hčerka Lenica je spala na klopi ob peči, črni kodrci so ji padali čez čelo in zatisnjene oči ter se svetlikali v pramenih svetilke.

Položil je Kremen trdo pest na mizo, in globok vzdih mu je priplul iz srcá.

— Glej, Karič, prijatelj moj, prav imaš: hudo je na svetu! Trudiš se in potiš dan za dnem, in ne zaslužiš vsakdanjega kruha. Pa, da bi trpel sam, bi že še bilo. Vsa družina je nesrečna.

Kimal je Karič z glavo, in težke misli so mu plavale do srca.

— Toda slušaj me, Karič, prijatelj moj. Morava si pomagati, morava iti za kruhom. Širok je svet. Če naju ne more prehraniti rodna gruda — hajdi naprej. Amerika je bogata . . . Glej, to sem ti prišel povedat no-cojšnji večer.

Zasvitalo se je Kariču v mislih, veselje mu je šinilo čez obraz. Trepetaje se je oklenil roke prijateljeve, in rastel mu je v duši pogum, rastlo mu je v srcu upanje.

— Ah, da . . . Kremen, prijatelj, — jaz grem, in ti greš z menoj, in bogata bova in srečna! . . . Helena! Helena! Za kruhom grem. Prinesem ti ga obilo, lepega in okusnega; denarja prinesem in sreče do vrha . . . Tudi tebi, hčerkica, Lenica moja, prinesem sreče, in udobnega življenja prinesem s seboj . . . Z Bogom, rodna obal! . . .

Zabučal je tam zunaj vihar in zašklepetala so okna. V divjem hrupu je valovilo in besnelo morje, dvigali so se valovi in padali navpik, priburili so do skalne obali in se vrgli nazaj, nazaj v nedogledne morske daljave. Vse je trepetalo in se treslo, le koča je stala trdna in neomajena na skali. Veliko upanje je živelo v njej: O Ameriki sta se pogovarjala Kremen in Karič . . .

* * *

Veselo in razkošno jutro je žarelo na obzorju. Jasno je bilo in svetlo kakor zlato upanje mladih src.

Dvigala se je pesem proti nebu in je umirala v sinjih višinah. Jadorno je hitela barka čez morje, in veliko upanje je blestelo v daljinah: „Z Bogom, rodna gruda, z Bogom, skalna dalmatinska obal! Nove nade leže pred nami; sreča, bogastvo, udobnost — to bo odslej delež naš!“

Urno je jadrala barka; sinje morje je lahno valovilo, in brzi vetriči so pihali proti zahodu. Na obzorju pa je blestelo jutro . . .

* * *

V veliki tvornici sta dobila delo Ivo Karič in prijatelj Kremen. Sičalo je jermenje in kolesa so škripala dan na dan. Brez prestanka je hitelo delo svojo enakomerno pot, po dnevi in po noči, ob delavnikih in ob nedeljah.

Komaj se je v sladkem spanju nekoliko oddahnil nekdanji ubožni ribič, že je moral zopet v tvornico. Hiteti je moral, da mu je curljal znoj po čelu, in da so se nabrekle žile na rokah. Ah, kako grenak kruh!

Spomnil se je v takih trenutkih svoje trdne kože na skalni dalmatinski obali:

Ženka Helena sedi sklonjena ob mizi, hčerka Lenica pa spančka na klopi ob peči. Črni kodri ji padajo čez čelo in čez zatisnjene oči.

Helena misli v svoji bedi na moža v daljni deželi, hčerka pa sanja ob peči o svojem očetu.

Milo se včasih stoži dobri ženi po možu, in tedaj zaplače neutешen plač in zvija roke. Lenica pa sliši jok in tudi v njeni očesci se prikrade solza bisernica.

„Oče, dragi oče, zakaj si nas zapustil samotne v oddaljeni deželi in zakaj si odšel?“

Ivo Karič odgovarja na vprašanje, in kaže mu solza na raskavo lice: „Za kruhom!“

„Ali, oče, zakaj niste rajši ostali pri domu. Hčerka bi bila šla z veseljem za kruhom od hiše do hiše, samo da bi zrla vsak večer v očetovski obraz, samo da bi uživala vsak božji dan očetovsko ljubezen!“

Ivo Karič odgovarja v mislih: „Zató sem šel, draga hčerka, da bo tebi lažje na svetu. Glej, ves poten je moj obraz, trde in žuljave so moje roke . . . Ati danes zvečer pošljem domov sad svojega truda, lepe in svetle denarce pošljem.“

Prijetno je bilo Kariču pri srcu. Nепrestano so bile njegove misli v koči na skalnati dalmatinski obali. Srečen je bil in vesel v svojih mislih, polnih ljubezni in sočutja.

„Svetle denarce, sad vsakdanjega truda, odpošljem čez sinje morje. Razjasnil se bo Heleni obraz, in Lenica bo smehljuje zapela veselo in razposajeno pesem . . .“

Lepe so bile té misli, in Karič se je popolnoma uživil vanje. Komaj je slišal, kako je sičalo jermenje, kako so škripala kolesa . . .

* * *

Nagnil se je večer nad skalnato dalmatinsko obal. Bučalo je morje in se penilo; zibaje so plavali valovi in se lovili.

Tam v leseni koči je gorela motna luč, in svetlobni trakovi so se kradli skozi okno.

Ob mizi je sedela Helena, in Lenica je ždela poleg nje. Lepe reči sta se zgovarjali; pristrčne in gorke so bile vse besede, in ljubezen je dehtela iz njih.

„Glej, hčerka, ata naju ljubi . . . res naju ljubi.“

„Jaz tudi ljubim ata; ali pridejo kmalu in me pobožajo?“ In mati je povedala hčerki vse, kar je pisal oče.

„Morda se vrne čez mnogo let srečen in bogat. Velika boš že takrat, Lenica. Pripelje se oče po barčici in stopi na obrežje in te objame . . .“

„Pa zakaj . . . mama, zakaj niso ata ostali doma? Precej zdajle bi me lahko objeli. In jaz bi jih tako ljubila . . .“

„Ah, Lenica, golobičica, ne razumeš; pa boš razumela, ko dorasteš. Oče je šel . . . za kruhôm!“ — — —

Dolgo sta govorili mati in hčerka. Lepe in ljubeznipolne so bile njune misli; včasih je pripolzela celo solza na lice in se je blestela v siju motne luči.

Tam zunaj pa je bučalo in šumelo zeleno morje . . .

Kdaj boš privedlo nazaj jasno luč tej koči, zeleno morje?

Morda čez leto, morda čez tri, štiri? Morda nikoli?

Deci.

Le vesêli, deca draga,
Se mladóstnih dni,
Oj, saj kratko, kratko dôbo
Človek mlad živi . . .

Le spomini dni mladostnih
V duši nas ne zapusté.
Le spomini dni mladostnih
Stara leta nam sladé.

Leto gre za letom v večnost
In za dnevom gine dan,
Starost čez mladostne cvete
Skoraj zgrne prt teman.

In tedaj želimo zopet
Zlata leta si nazaj,
Pa nikdar se ne povrne
V srca nam mladóstni raj.

Oj, zato vesêli, deca,
Se mladóstnih dni!
Vedi: enkrat le v življenju
Zlata nam mladost žari! . . .

Zvonimir.

Z Bogôm!

Z Bogom, ljubljena dolina,
Zadnjič kličem ti v slovo:
Spet prišel je čas ločitve, —
Vlak že žvižga za goró.

Kadar zjutraj zlata zora
Obsijala bode gaj,
Misli moje iz daljave
Spele bodo v rodni kraj.

Peljal se bom v daljne kraje,
Kjer mi tuj obraz bo vsak.
Bo li kmalu v rodne kraje
Spet privedel me korak?

Ko zvečer v pokoj zatisnil
Bom izmučene oči,
Mislil na te bom, dolina,
In na drage mi ljudi.

Rojko Rajev.

